

SEAT No. _____

[39 # A-8]

No. of Printed Pages : 02

SARDAR PATEL UNIVERSITY
MA IVth Semester (CBCS) Examination

Thursday, 2nd November - 2017

02:00 pm -05:00 pm

PA04CECO01 – ECONOMICS OF DEVELOPMENT AND PLANNING

NOTE: 1. MAXIMUM MARKS: 70

2. All questions carry equal marks

નોંધ: 1. મહત્તમ ગુણ: 70

2. બધા પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે

Q.1. Critically evaluate the theory of balanced growth.

પ્ર.1. સમતોલ આર્થિક વિકાસના સિદ્ધાંતનું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન કરો.

OR

અથવા

Q.1. Explain in detail Prof. Rostow's stages for economic development.

પ્ર.1. પ્રો રોસ્ટોવના આર્થિક વિકાસના તબક્કા વિગતે સમજાવો.

Q.2. Give your opinion regarding the choice of techniques for economic development in India. Discuss in detail.

પ્ર.2. ભારતના આર્થિક વિકાસ માટે ઉત્પાદન પદ્ધતિની પસંદગી વિષે તમારો મત આપો અને તેની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

OR

અથવા

Q.2. Explain in detail Myrdal's theory of circular causation.

પ્ર.2. મિરડાલનો વર્તુળના કારક નો સિદ્ધાંત વિગતે સમજાવો.

Q.3. Critically explain Mrs. Joan Robinson's theory of economic development.

પ્ર.૩. આર્થિક વિકાસનો શ્રીમતી જોન રોબિન્સનનો સિદ્ધાંત ટિકાત્મક રીતે સમજાવો.

OR

અથવા

Q-3. Discuss in detail Harrod's growth model.

પ્ર.૩. હેરોડ ના આર્થિક વિકાસના મોડેલની વિગતે ચર્ચા કરો.

Q-4. Discuss the problems of India's economic development.

પ્ર.૪. ભારતના આર્થિક વિકાસના પ્રશ્નોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

OR

અથવા

Q-4. Write a detailed note on critical minimum effort thesis.

પ્ર.૪. લઘુત્તમ ન્યુનતમ પ્રયાસના સિદ્ધાંત ઉપર વિગતે નોંધ લખો.

— X —

SEAT No. _____

SC

No. of Printed Pages : 02

[33 & A-20]

SARDAR PATEL UNIVERSITY

MA Economics: Semester-IV (Fourth)

Day: Monday

Date: 06/11/2017

Time: 02:00 p.m. to 05:00 p.m.

Code and Subject: PA04CECO02- Indian Public Economics-Theory and Policy

All questions carry equal marks

Total Marks: 70

- Q 1. (A) Explain social costs and social benefits with suitable examples. Why is social cost-benefit analysis important? What are the different techniques of social cost-benefit analysis?

OR

- Q 1. (B) Give a detailed account of the public expenditure heads of the government of India. What is the situation of government of India's fiscal deficit?

- Q 2. (A) What is 'burden of debt'? Differentiate between burden of external debt and internal debt. How does public debt affect the present and future generations?

OR

- Q 2. (B) What is deficit financing? When is it beneficial? When is it harmful? Give an account of the deficit financing trends in India.

- Q 3. (A) Explain the salient features of the federal financial structure of India. Explain the importance and functions of the Finance Commission.

OR

- Q 3. (B) Write a detailed note about the problems of horizontal and vertical inequity in the Indian federal financial structure.

- Q 4. (A) Write a detailed note on the major direct taxes in India. Discuss the arguments in favour of and against the levying of agricultural income tax in India.

OR

- Q 4. (B) Examine in detail, the major indirect taxes in India and the periodic reforms in these taxes.

P. T. O.

- પ્ર 1. (અ) યોગ્ય ઉદાહરણોની મદદથી સામાજિક ખર્ચ અને સામાજિક લાભના ખ્યાલ સમજાવો. સામાજિક ખર્ચ-લાભ વિશ્લેષણ શાં માટે જરૂરી છે? સામાજિક ખર્ચ-લાભ વિશ્લેષણની પદ્ધતિઓ કઈ કઈ છે?

અથવા

- પ્ર 1. (બ) ભારત સરકારના જાહેર ખર્ચના માથાળાઓનો વિસ્તૃત ચિતાર આપો. ભારત સરકારની રાજકોષીય ખાધની શું સ્થિતિ છે?

- પ્ર 2. (અ) દેવાંનું ભારણ એટલે શું? બાહ્ય દેવાં અને આંતરિક દેવાંના બોજ વચ્ચે તફાવત સ્પષ્ટ કરો. જાહેર દેવું કેવી રીતે વર્તમાન અને ભાવિ પેઢીઓને અસર કરે છે?

અથવા

- પ્ર 2. (બ) ખાધ પુરવણી એટલે શું ? તે ક્યારે લાભકારક છે? તે ક્યારે નુકસાનકર્તા છે? ભારતમાં ખાધપુરવણીનાં વલણોનો ચિતાર આપો.

- પ્ર 3. (અ) ભારતના સમવાયી નાણાતંત્રની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો. નાણાપંચના મહત્વ અને કાર્યોની સમજ આપો.

અથવા

- પ્ર 3. (બ) ભારતીય સમવાયી નાણાતંત્રમાં સમસ્તરીય (horizontal) અને ઉર્ધ્વસ્તરીય (vertical) અસમાનતા વિષે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

- પ્ર 4. (અ) ભારતનાં મુખ્ય પ્રત્યક્ષ કરવેરા ઉપર વિસ્તૃત નોંધ લખો. કૃષિ આવકવેરો લાદવાની તરફેણ અને વિરુદ્ધની દલીલોની ચર્ચા કરો.

અથવા

- પ્ર 4. (બ) ભારતનાં મુખ્ય પરોક્ષ કરવેરા અને સમયાંતરે તેમાં થયેલા સુધારાઓ તપાસો.

—X—

Note: Figures to the right indicate maximum marks of the question.

TOTAL MARKS: 70

નોંધ: જમણી બાજુ દર્શાવેલા અંક પ્રશ્નના મહત્તમ ગુણ દર્શાવે છે.

કુલ ગુણ : 70

Q-1 (A) Explain the concept of differentiation with the help of diagram. Explain the concept of multiplier with the help of differentiation. 10

વિકલનનો ખ્યાલ આકૃતિની મદદથી સમજાવો. વિકલનનો ઉપયોગ કરીને ગુણકનો ખ્યાલ સમજાવો.

(B) The Demand and cost functions of a firm are $P = 32 - X$ and $C = X^2 + 8X + 4$. Then, find out equilibrium price and maximum profit with the help of differentiation. (Where, P= price, X= quantity of product and C = total cost) 08

એક પેઢીના માંગને ખર્ચ વિધેય અનુક્રમે $P = 32 - X$ અને $C = X^2 + 8X + 4$ છે. તો વિકલનની મદદથી સમતુલા કિંમત અને મહત્તમ નફો શોધો. (જ્યાં, P = કિંમત, X = ઉત્પાદનનો જથ્થો અને C = કુલ ખર્ચ)

OR

(i) Using differentiation, prove that when the slope of marginal production curve is negative and marginal production = average production then average production will be maximum. 09

વિકલનનો ઉપયોગ કરીને સાબિત કરો કે જ્યારે સીમાંત ઉત્પાદન વક્રનો ઢાળ ઋણ હોય અને સીમાંત ઉત્પાદન = સરેરાશ ઉત્પાદન હોય ત્યારે સરેરાશ ઉત્પાદન મહત્તમ થશે.

(ii) Find out the total differential of following functions; નીચેના વિધેયોના કુલ વિકલન શોધો; 06

$$Z = \frac{3X^2 + Y^2}{7 + XY}$$

$$(b) U = (X^2 + Y)(3X + Y^2)$$

$$(C) Z = 10X^4 + 5X^3Y - 6X^2 + 2Y^2 + 100$$

(iii) Narrate the usages of partial differentiation. આંશિક વિકલનના ઉપયોગો વર્ણવો. 03

Q-2 (A) Give the meaning of association of attributes. Narrate its types with illustrations. Explain with appropriate illustrations, the Frequency ratio and Yule's methods to examine the relationship of attributes. 10

ગુણાત્મક સંબંધનો અર્થ આપો. તેના પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત વર્ણવો. ગુણધર્મોના સંબંધના પરીક્ષણ માટેની આવૃત્તિ પ્રમાણ અને યુલની રીતો યોગ્ય ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

(B) Using the following data find out coefficient of correlation and probable error and interpret the result. 07

X	0.01	0.03	0.04	0.05	0.07	0.08	0.10
Y	200	600	800	1000	1400	1600	2000

OR

(i) Give the meaning of correlation. Explain the relationship between coefficient of correlation and coefficients of regression with appropriate illustration. 12

સહસંબંધનો અર્થ આપો. સહસંબંધાંક અને નિયત સંબંધાંકો વચ્ચેનો સંબંધ યોગ્ય ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

(ii) Narrate the usages of correlation in economic analysis. આર્થિક વિશ્લેષણમાં સહસંબંધના ઉપયોગોનું વર્ણન કરો. 05

Q-3 (A) Using diagram as well as coefficient, explain the various types of correlation. Write a note probable error. 10

આકૃતિ અને અંકનો ઉપયોગ કરીને સહસંબંધના પ્રકારો સમજાવો. સંભવિત દોષ પર નોંધ લખો.

(B) The Wage rates and value of produce per worker are given in the following table. Using this information find out the rank coefficient of correlation. 07

નીચેના કોષ્ટકમાં વેતનદર અને કામદારદીઠ કરાયેલ ઉત્પાદનનું મૂલ્ય આપવામાં આવેલાં છે. આ માહિતીનો ઉપયોગ કરીને ક્રમાંક સહસંબંધાંક શોધો.

Worker (કામદાર)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Wage rate (વેતનદર)	250	320	270	380	480	510	290	240	350	370
Value of Production (ઉત્પાદનનું મૂલ્ય)	1000	1200	1100	1250	1300	1400	1200	1000	1500	1400

OR

- (i) Write a note on consistency of data. માહિતીની સંગતતા પર નોંધ લખો. 05
- (ii) The data related to deaf and dumb of two cities are as follows. Using this data, find out whether any relationship exists between deafness and dumbness for both levels- State and National. 08
- બે શહેરની બધિર (બહેરા) અને મૂક (બોબડા) સંબંધિત માહિતી નીચે મુજબ છે. આ માહિતીનો ઉપયોગ કરીને રાજ્ય અને રાષ્ટ્રીય બન્ને સ્તરો માટે બધિરતા અને મૂકતા વચ્ચેનો સંબંધ અસ્તીત્વ ધરાવતો હોય તો શોધો.

Attribute (ગુણધર્મ)	Gujarat	India
Total population (કુલ વસ્તી)	6,00,00,000	125,00,00,000
Number of deaf (બધિરની સંખ્યા)	23,578	5,15,278
Number of dumb (મૂકની સંખ્યા)	25,035	4,87,950
Number of dumb and deaf (મૂક અને બધિરની સંખ્યા)	12,890	3,95,760

- (iii) Discuss the characteristics and usages of coefficient of regression. 04
- નિયત સંબંધાંકની લાક્ષણિકતાઓ અને ઉપયોગોની ચર્ચા કરો.

Q-4 (A) Explain the construction and chief characteristics of index number with appropriate illustrations. 12

સૂચકાંકની રચના અને મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ યોગ્ય ઉદાહરણો સાથે સમજાવો.

- (B) Construct the index numbers using methods of Laspeyre, Paasche and Fisher. 06
- લાસ્પેયર, પાશે અને ફિશરની રીતોનો ઉપયોગ કરીને સૂચકાંકની રચના કરો.

Commodity વસ્તુ	2015		2016	
	Quantity જથ્થો	Price કિંમત	Quantity જથ્થો	Price કિંમત
A	200	40	300	50
B	82	35	130	50
C	32	53	55	70
D	20	120	25	180
E	11	50	10	60

OR

- (i) Write a detailed note on testing of Index Numbers. સૂચકાંકના પરીક્ષણ પર વિગતે નોંધ લખો. 08
- (ii) Construct the index number using the method of weighted average of relative prices. 05
- સાપેક્ષ કિંમતોની ભારિત સરેરાશની પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને સૂચકાંકની રચના કરો.

Commodity (વસ્તુ)	Price (કિંમત)		Quantity (જથ્થો)
	2001	2017	
A	7.50	10.00	25
B	12.00	18.50	100
C	10.00	17.75	50
D	10.25	20.50	35
E	20.00	40.50	75
F	18.00	21.25	25
G	8.25	11.75	80

- (iii) Write a brief note on Cost of Living Index. જીવનનિર્વાહ ખર્ચના આંક પર ટૂંકનોંધ લખો. 05

Note: Figures to the right indicate full marks of the question.

TOTAL MARKS: 70

નોંધ : જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના મહત્તમ ગુણ દર્શાવે છે.

કુલ ગુણ - 70

- Q-1 Define Human Development, explain its importance and examine the factors affecting human development. Narrate the contribution of UNDP in human development. 18
માનવ વિકાસને વ્યાખ્યાયિત કરો, તેનું મહત્વ સમજાવો અને માનવ વિકાસને અસર કરતાં પરિબલો તપાસો. માનવ વિકાસમાં UNDP ના ફાળાનું વર્ણન કરો.

OR

Explain the concept of 'Human Development'. How it differs from other concepts of development?

'માનવ વિકાસ'નો ખ્યાલ સમજાવો. તે વિકાસના અન્ય ખ્યાલોથી કેવી રીતે અલગ પડે છે?

- Q-2 Discuss the trend of Indian education in context of human development. 17
માનવ વિકાસના પરિપ્રેક્ષ્યમાં ભારતીય શિક્ષણ અંગેના વલણોની ચર્ચા કરો.

OR

State the characteristics of new education policy of India and narrate the recommendations made in this policy related to higher education and research.

ભારતની નવી શિક્ષણ નીતિની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો અને આ નીતિમાં કરવામાં આવેલી ઉચ્ચ શિક્ષણ અને સંશોધન સંબંધિત ભલામણોનું વર્ણન કરો.

- Q-3 Discuss the various health care programmes implemented in India. 17
ભારતમાં અમલમાં મૂકવામાં આવેલા વિવિધ સ્વાસ્થ્ય સુરક્ષા કાર્યક્રમોની ચર્ચા કરો.

OR

Describe the concept of Gender Related Development Index (GDI) and explain the construction of GDI.

જાતિ સંબંધિત વિકાસ આંક (GDI) ના ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો અને GDI ની રચના સમજાવો.

- Q-4 Write short notes (Any Two) 18

1. Gender Empowerment Measure (GEM)	જાતીય સમર્થતા (સશક્તિકરણ) માપ
2. Income and human development	આવક અને માનવ વિકાસ
3. Types of vulnerabilities in human development	માનવ વિકાસમાં વિવિધ પ્રકારના જોખમો
4. Construction of HDI	HDI ની રચના

(108)

SEAT No. _____

No. of Printed Pages : 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY
MA Economics: Semester-IV (Fourth)

Day: Monday

Date: 13/11/2017

Time: 02:00 p.m. to 05:00 p.m.

Code and Subject: PA04EEC002- Environmental Protections in India

All questions carry equal marks

Total Marks: 70

- Q. 1(A) Discuss the meaning and importance of environmental protection in recent times. Who are the agents of environmental protection? In what ways?

OR

- Q. 1(B) What is environment-friendly consumption pattern? How could we make our habits, attitudes and lifestyle environment-friendly?
- Q. 2 (A) How are our social, cultural and religious practices responsible for damaging the environment? How could we correct these practices?

OR

- Q. 2 (B) How could we promote water-use efficiency and conservation of land through agricultural practices?
- Q. 3 (A) Which industries could be termed as "polluting" industries? Do you think we should close them down? What policy measures do you suggest to reduce industrial pollution?

OR

- Q. 3 (B) Do you think that the service sector is responsible for environmental pollution? Which are the services that are environmentally polluting and how?
- Q. 4 (A) Explain how the transport sector generates air and noise pollution. What policy and implementation measures do you suggest to mitigate the same?

OR

- Q. 4 (B) "The health-care sector is a major source of pollution". What are the reasons for this? What measures could be undertaken to reduce pollution in this sector?

P. T. O.

(1)

(P.T.O.)

- પ્ર 1. (અ) તાજેતરના સમયમાં પર્યાવરણ સંરક્ષણનાં અર્થ અને મહત્વની ચર્ચા કરો. પર્યાવરણ સંરક્ષણનાં ચાલકો (agent) કોણ છે? કેવી રીતે?

અથવા

- પ્ર 1. (બ) પર્યાવરણ-મિત્ર વપરાશની તરાહ એટલે શું? આપણે આપણી ટેવો , વલણો અને જીવન પદ્ધતિને કેવી રીતે પર્યાવરણ-મિત્ર બનાવી શકીએ ?
- પ્ર 2. (અ) આપણી સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને ધાર્મિક રીતિઓ કેવી રીતે પર્યાવરણને નુકસાન કરે છે ? આ પ્રથાઓમાં આપણે કેવી રીતે સુધારો કરી શકીએ ?

અથવા

- પ્ર 2. (બ) કૃષિ કાર્યપ્રણાલીઓ દ્વારા આપણે કેવી રીતે પાણીની ઉપયોગ-કાર્યક્ષમતા (use - efficiency) અને જમીનનું સંરક્ષણ બહેતર કરી શકીએ?
- પ્ર 3. (અ) કયા ઉદ્યોગોને 'પ્રદુષક' ઉદ્યોગો કહી શકાય? શું આપ માનો છો કે તેમને બંધ કરી દેવા જોઈએ? ઔદ્યોગિક પ્રદુષણ ઘટાડવા માટે આપ કયા નીતિવિષયક પગલાંની હિમાયત કરો છો?

અથવા

- પ્ર 3. (બ) શું આપ માનો છો કે સેવા ક્ષેત્ર પર્યાવરણીય પ્રદુષણ માટે જવાબદાર છે? કઈ સેવાઓ પર્યાવરણનું પ્રદુષણ કરે છે અને કેવી રીતે ?
- પ્ર 4. (અ) પરિવહન ક્ષેત્ર કેવી રીતે હવા અને અવાજનું પ્રદુષણ ઉત્પન્ન કરે છે તે સમજાવો. આને દૂર કરવા માટે આપ કેવાં નીતિવિષયક અને અમલીકરણનાં પગલાં સૂચવો છો?

અથવા

- પ્ર 4. (બ) 'સ્વાસ્થ્ય-સંભાળ ક્ષેત્ર પ્રદુષણનું મુખ્ય સ્ત્રોત છે'. આનાં શું કારણો છે? આ ક્ષેત્રમાં પ્રદુષણ ઘટાડવાં માટે આપ કેવાં પગલાં સૂચવો છો?

SEAT No. _____

[84]

SARDAR PATEL UNIVERSITY

M A Economics 4th - Semester

Wednesday, 15, November 2017

Time: 02:00 pm to 05:00 pm

Course Code: PA04SECO03

Indian Economy

All questions carry equal marks.

Total Marks: 70

- Q.1 Explain the various indicators of the quality of population. Discuss these indicators for the Indian Economy in detail.

OR

- Q.1 Explain the stages of demographic transition. How are they related to the level of economic development of a Country?

- Q.2 Write a detailed note about the Occupational Structure in India. What are its implications?

OR

- Q.2 Write a note about disinvestment and Privatisation of public sector units in India. What are the advantages and disadvantages?

- Q.3 What is Human Capital? What are the measures required to improve and increase the Human Capital of India?

OR

- Q.3 Discuss the problems of the industrial sector in India. How the economic reforms benefited Indian Industry?

- Q.4 Critically evaluate the New Agricultural Policy 2000.

OR

- Q.4 Write a note on the Green Revolution in India. Explain critically its environmental impact.

પ્રશ્ન : ૧ વસ્તીની ગુણવત્તાના જુદાં-જુદાં નિર્દેશકો દર્શાવો. ભારતીય અર્થતંત્રના સંદર્ભમાં આ નિર્દેશકોની ચર્ચા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન : ૧ વસ્તી સંક્રમણના તબક્કા સમજાવો. દેશના આર્થિક વિકાસ સાથે તે કેવી રીતે જોડાયેલાં છે ?

પ્રશ્ન : ૨ ભારતના વ્યવસાયિક માળખા વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. તેના સૂચિતાર્થો શું છે ?

અથવા

પ્રશ્ન : ૨ જાહેરક્ષેત્રના સાહસોમાં વિમૂડીકરણ અને ખાનગીકરણ વિશે નોંધ લખો. તેના લાભ અને ગેરલાભ શું છે ?

પ્રશ્ન : ૩ માનવમૂડી એટલે શું ? ભારતમાં માનવમૂડીના વૃદ્ધિ કરવા અને તેમાં સુધારો કરવા ક્યાં ક્યાં પગલાંની જરૂર છે. ?

અથવા

પ્રશ્ન : ૩ ભારતના ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રની સમસ્યાઓને વિસ્તારથી તપાસો. આર્થિક સુધારાઓથી ભારતીય ઉદ્યોગોને શું લાભ થાય છે ?

પ્રશ્ન : ૪ વર્ષ ૨૦૦૦ની નવી કૃષિનીતિની ટીકાત્મક સમીક્ષા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન : ૪ ભારતમાં હરિયાણી ક્રાંતિ વિશે નોંધ લખો. તેની પર્યાવરણીય અસરોની ટીકાત્મક સમીક્ષા કરો.

—X—